

**Rotterdamse
Academie
van
Bouwkunst**

RA

Beroeps praktijk

Informatiebrochure voor werkgevers

Deze brochure geeft informatie over werken in de praktijk als volwaardig onderdeel van de masteropleidingen Architectuur en Stedenbouw aan de Rotterdamse Academie van Bouwkunst. We informeren jou, als (toekomstig) werkgever, graag over de visie achter het 'werken en leren'-model, de condities waaraan een werkplek moet voldoen en wat een Academiestudent nu zo'n waardevolle werknemer maakt. Maar ook welke bijdrage jij, als werkgever, kan leveren aan de ontwikkeling van de studerende professional.

Inhoud

Over de RAvB	3
Titel & register	3
Onderwijsfilosofie: Leren door te doen	3
De praktijk	4
Relatie werkgever, student en Academie	5
Toetsing	5
Beroepskwalificaties	5
Meer informatie & contact	6

Bijlage

Overzicht beroepskwalificaties

De Rotterdamse Academie van Bouwkunst

Opleiden tot architecten en stedenbouwkundigen die vakbekwaam en maatschappelijk bewust zijn. Dát is wat de Rotterdamse Academie van Bouwkunst doet. De Academie biedt vierjarige masteropleidingen tot architect en stedenbouwkundige aan. De opleidingen combineren werk en studie, en richten zich op afgestudeerde bachelorstudenten die hun ontwerpvaardigheden verder willen verdiepen en ontwikkelen. Studenten werken zo'n 3 à 4 dagen per week in de beroepspraktijk en volgen op donderdagavond en vrijdag onderwijs op de Academie. Beroepsvaardigheden die ze in de praktijk ontwikkelen, kunnen direct ingezet worden in de studie. Andersom bevorderen kennis, inzichten, vaardigheden en houding die ze op de Academie ontwikkelen hun vorming in de praktijk.

Titel & register

Afgestudeerden van de Rotterdamse Academie van Bouwkunst krijgen de graad Master of Science (MSc), hetzij in de architectuur, hetzij in de stedenbouw. Het diploma geeft recht op inschrijving in het Architectenregister als architect of stedenbouwkundige conform de Wet op de architectentitel.

Onderwijsfilosofie: Leren door te doen

De Academie hanteert als uitgangspunt dat er bij de opleiding tot architect en stedenbouwkundige geen grens getrokken kan worden tussen de rol van de ontwerpende en bouwende 'doener' en de beschouwende en kritische 'denker'. De inzet is om ontwerpers op te leiden die in staat zijn om te denken én te handelen, bestaande mogelijkheden verkennen, en creatieve oplossingen ontwikkelen.

Om dit te realiseren is het didactische uitgangspunt voor de opleidingen 'leren door te doen'. Doordat de studerende werknemers als beginnende beroepsbeoefenaren tegelijkertijd werken en studeren, staan ze met beide benen op de grond.

Op de werkplek hebben ze te maken met de realiteit van alledag, op de Academie worden ze uitgedaagd om te experimenteren met nieuwe instrumenten en methoden, en te reflecteren op hun handelen. Werken in de praktijk biedt studerende werknemers ervaringen en leermomenten die wezenlijk zijn voor hun professionele ontwikkeling en niet, of slechts indirect, zijn te realiseren in het studiedeel van de opleidingen.

De combinatie van werken en studeren betekent dat de toenemende praktijkkennis en beroepservaring, en de toenemende complexiteit van taken en werkzaamheden, parallel lopen aan de toename van kennis, inzichten en vaardigheden die in het studiedeel worden gerealiseerd, en vice versa. De studerende werknemers worden gestimuleerd de eigen productie in relatie te brengen met hun ervaringen en werkzaamheden in de beroepspraktijk, daarop te reflecteren, en daarin steeds zelfstandiger te opereren en te sturen.

De Academie biedt opleidingen op maat. De studerende professionals kunnen met hun keuzes binnen het studieprogramma hun eigen accent aanbrengen. Binnen de opleidingen worden zij uitgedaagd om een eigen visie te vormen op het beroep en het vakgebied. Ook wordt hun geleerd om ontwerpvaardigheden in te zetten als onderzoeksinstrument. In de opleidingen worden ontwerpvaardigheid, maakbaarheid (architectuur) of uitvoerbaarheid (stedenbouw), en maatschappelijke relevantie integraal aan de orde gesteld. Vanuit dit kader worden opgaven gesteld, wordt het vakmatig denken gestimuleerd en wordt de eigen productie in relatie gebracht met actuele maatschappelijke ontwikkelingen en denkbeelden.

De praktijk

Studerende werknemers dienen tijdens hun opleiding 20 tot 32 uur per week werk te verrichten dat relevant is voor de desbetreffende opleiding. De werkplek moet de condities bieden om de vereiste praktijk- en beroepservaring op te doen. Gedurende hun opleiding kunnen de studerende werknemers werkzaam zijn bij verschillende (ontwerp)bureaus en (overheids) instellingen of bedrijven om de gewenste ontwikkeling zowel in de breedte als in de diepte te realiseren. Maar een bureau of instelling kan ook binnen de eigen organisatie meerdere ontwikkelingsmogelijkheden bieden.

Praktijkervaring richt zich op het kennismaken met alle facetten rond het planvormings- en uitvoeringsproces: onderzoek, ontwikkeling, opdrachtverlening, ontwerp, project- en bouwvoorbereiding, procesbegeleiding, uitvoering en algemene zaken als beleidsvorming, recht en regelgeving, bureauorganisatie en samenwerken, overleggen, onderhandelen enz. Beroepservaring richt zich op het initiëren, ontwikkelen, analyseren en interpreteren van kennis, inzichten en vaardigheden in op de situatie toegesneden gedrag en houding, inclusief de daarbij behorende verantwoordelijkheden.

Conform de Wet op de architectentitel is het de ervaring die de beginnende beroepsbeoefenaren tijdens hun opleiding opdoen, equivalent aan de BeroepErvaringsPeriode (BEP) die verplicht is voor afgestudeerden van de Technische Universiteiten. Daar doen studenten beroepservaring op na hun dagopleiding, terwijl academiestudenten dat tijdens, en in combinatie met, hun opleiding doen.

Het praktijkdeel van de opleidingen is uiteraard afhankelijk van de dynamiek van de praktijk (o.a. aantal opdrachten, duur van de projecten). Bovendien zijn de werkzaamheden niet exclusief op de inhoudelijke leerdoelen van de opleidingen afgestemd. De Academie houdt wel toezicht op het bereiken van de leerdoelen en de mate waarin de studerende werknemers zich gedurende de opleiding ontwikkelen in het bereiken van de beroepskwalificaties.

Relatie werkgever, student en de Academie

De studenten van de Academie zijn volwaardige werknemers. Zij zijn in beginsel zelf verantwoordelijk voor het vinden van een relevante werkplek. Ze werken in de regel in loondienst en hebben een arbeidsovereenkomst overeenkomstig de CAO. Afhankelijk van de economische situatie zijn er ook andere voorwaarden mogelijk waaronder werkzaamheden worden verricht, maar de eisen waaraan het werk moet voldoen om relevant te zijn voor de opleiding blijven hetzelfde. Omdat de studerende werknemers zelf verantwoordelijk zijn voor hun werksituatie, sluit de Academie geen contracten met werkgevers.

Toetsing

Net als het studiedeel wordt de beroepspraktijk van de studerende werknemers door de Academie getoetst en beoordeeld op het behalen van de leerdoelen op basis van kwantitatieve toetsten (gewerkte uren/formulier beroepspraktijk) en kwalitatieve toetsen in vorm van presentaties, verslagen en bureaubezoeken en evaluaties van de begeleider/mentor op het bureau.

Bureaubezoeken & evaluatie door de werkgever

Minimaal twee keer tijdens de opleiding van een student legt een opleidingscoördinator een bureaubezoek af. Tijdens dit bezoek vindt er een gesprek plaats tussen de opleidingscoördinator, de studerende werknemer en de werkgever. Het gesprek gaat over het functioneren van de studerende werknemer en over de ontwikkelingsmogelijkheden die de werkplek biedt.

Deze gesprekken dienen tevens als klankbord voor de Academie om vanuit het werkveld feedback te krijgen over haar opereren als praktijk- en beroepsgerichte opleiding.

Met de start van ieder nieuw opleidingsjaar dienen de studerende werknemers een door de begeleider/mentor ondertekend formulier in te leveren met daarin opgenomen de gewerkte uren en de aard van de uitgevoerde werkzaamheden van het voorgaande opleidingsjaar. Dan wordt de begeleider/mentor tevens gevraagd een evaluatie-formulier in te vullen betreffende het functioneren en de ontwikkeling van de studerende werknemer.

Beroepskwalificaties

In de bijlage staat een overzicht van de beroepskwalificaties waarop de studerende werknemers getoetst en beoordeeld worden. Deze kwalificaties gelden voor zowel studenten van de opleidingen van de Academie, als voor afgestudeerden die de BEP moeten doorlopen.

Voor studenten van de Academie staat per kwalificatie tevens het niveau beschreven dat verwacht wordt van iemand die aan het begin van de opleiding staat, halverwege, en aan het eind.

Meer informatie is te vinden op de website van de Academie (www.ravb.nl: Downloads: Handleiding buitenschools curriculum) en het Bureau Architectenregister (www.architectenregister.nl).

Geïnteresseerd in een Academiestudent?

Steeds meer werkgevers weten de Academie te vinden als zij op zoek zijn naar direct inzetbare, gekwalificeerde en gemotiveerde werknemers. Op verzoek kan de Academie bemiddelen tussen werkgever en het vinden van een passende Academiestudent.

Wil je meer informatie over hoe de Academie kan ondersteunen bij het vinden van een geschikte kandidaat of wil je een vacature uitzetten onder onze studenten?

Of wil je meer informatie over de praktijkvoorwaarden?

Meer informatie:

Robert von der Nahmer

Hoofd Beroepspraktijk

010-794 49 05

R.M.L.von.der.Nahmer@hr.nl

www.ravb.nl

Bijlage

Overzicht beroepskwalificaties

Leerresultaten Buitenschools curriculum

In de volgende pagina's zijn de acht beroepskwalificaties van het buitenschools curriculum van de Academies van Bouwkunst opgenomen. Iedere beroepskwalificatie is nader omschreven en uitgesplitst in leerresultaten. Het gaat om de volgende acht beroepskwalificaties:

1) Positioneren 2) Organiseren 3) Omgevingsgerichtheid 4) Communiceren 5) Ondernemen 6) Ontwerpen 7) Voorbereiding realisatiefase 8) Begeleiding implementatie en uitvoering

Noot: Bureau Architecten Register staat in de tekst gemarkeerd als BA

Korte toelichting leerresultaat:

Leerresultaten worden in de regel uitgedrukt als kennis, vaardigheden of gedrag. Leerresultaten zijn beschrijvingen van wat de lerende geacht wordt te weten (BA: kennis), te begrijpen (BA: inzicht) en/of te kunnen laten zien (BA: vaardigheid) na afronding van een leerproces.

De ervaringsaspecten die worden genoemd in het BA-overzicht van de Eindtermen BEP vormen niet-limitatieve voorbeelden ter verduidelijking, voor zowel de studerende werknemer, de kandidaat en de mentor als de opleidingen, de aanbieder en de commissie beroepservaringperiode van de wijze waarop aan de eindtermen kan worden voldaan.

In dit overzicht zijn enkele ervaringsaspecten onder een andere beroepskwalificatie c.q. eindterm geschaard in vergelijking met het BEP-overzicht. Echter vrijwel alle ervaringsaspecten zijn als toelichtende voorbeelden bij de beroepskwalificaties c.q. eindtermen opgenomen.

Lay-out van de tabellen:

Iedere kwalificatie is opgedeeld volgens twee aspecten:

- Handelingsniveaus
- Leerresultaten Producten beroepservaring.

Per aspect wordt de beroepskwalificatie verder onderverdeeld in drie niveaus. Ieder niveau wordt gekenmerkt door een kleurschakering, zoals op het voorbeeld hieronder.

Handelingsniveaus

Om de vordering van studenten gedurende de opleiding te kunnen monitoren, zijn er drie handelingsniveaus omschreven.

Producten beroepservaring

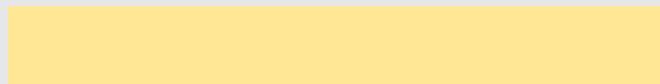
Per niveau zijn voorbeelden omschreven van producten die studenten aanleveren als onderbouwing dat de beroepskwalificaties verworven zijn.

Leerresultaten omschrijven hoe het geleerde wordt aangetoond aan anderen.

NAAM KWALIFICATIE - Aspect

Niveau 1

Niveau 2

Niveau 3

Positioneren

Beargumenteert de eigen positie, het eigen functioneren en de eigen keuzes, met betrekking tot ontwerp (ontwerpaspecten, ontwerpproject, profilering) en werk (werkzaamheden, ondernemingskansen) in relatie tot:

- Positie van en ontwikkelingen binnen de beroepsgroep / de discipline.
- De rol en de verantwoordelijkheden van de architect / stedenbouwkundige

NIVEAU 1

Beschrijft de rol van de architect / stedenbouwkundige in het proces van ontwerpen en realiseren en de maatschappelijke verwachtingen en verplichtingen van de beroepsgroep en maakt op basaal niveau een vertaling naar de eigen situatie en ambities.

Beschrijft de professionele verantwoordelijkheden (zowel de formele als de ethische) die het beroep met zich mee brengt.

Beschrijft ontwerpkeuzes en ontwerpresultaten van vakgenoten.

Beschrijft kennis en inzichten van de eigen discipline en daaraan gerelateerde vakgebieden.

NIVEAU 2

Toont zich actief op de hoogte te houden van ontwikkelingen in en historie van het vak, de maatschappelijke ontwikkelingen en legt bewust verbanden met eigen ontwerpwerk en beroepspraktijk.

Analyseert de professionele verantwoordelijkheden (zowel de formele als de ethische) die het beroep met zich mee brengt.

Analyseert ontwerpkeuzes en ontwerpresultaten van vakgenoten en past deze in aangepaste vorm toe bij eigen ontwerpkeuzes.

Past kennis en inzichten van de eigen discipline en daaraan gerelateerde vakgebieden toe.

NIVEAU 3

Demonstreert over de juiste en adequate kennis te beschikken m.b.t. de eigen discipline, het vakgebied en daaraan gerelateerde vakgebieden, en weet deze kennis op adequate wijze toe te passen in de reflectie op de eigen productie, positionering en rol in de beroepspraktijk.

Handelt naar de professionele verantwoordelijkheden (zowel de formele als de ethische) die het beroep met zich mee brengt.

Analyseert en evalueert actief zijn ontwerpkeuzes, ontwerpresultaten en oeuvre, alsmede de condities waaronder de ontwerpende praktijk functioneert en weet daar persoonlijke conclusies aan te verbinden.

Verwerkt kennis en inzichten van de eigen discipline en daaraan gerelateerde vakgebieden in zijn eigen visie op het vak.

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten die uiting geven aan het functioneren, de overwegingen en de keuzes, met voorbeelden waarin aan de orde komt:

- beschrijving van de maatschappelijke ontwikkelingen van de beroepsgroep / discipline.
- beschrijving van de verschillende rollen van de architect / stedenbouwkundig.
- beschrijving van de eigen rol.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten die uiting geven aan de eigen positie, het functioneren, de overwegingen en de keuzes, met voorbeelden waarin aan de orde komt:

- beschrijving van de eigen opvattingen over de maatschappelijke ontwikkelingen van de beroepsgroep / discipline.
- beschrijving van de eigen opvattingen over de rol en professionele verantwoordelijkheden van de architect / stedenbouwkundige.
- evaluaties van de eigen ontwerpen, en de eigen rol en positie.

NIVEAU 3

Verwerkt kennis en inzichten van de eigen discipline en daaraan gerelateerde vakgebieden in zijn eigen visie op het vak Praktijkdocumenten die uiting geven aan de eigen positie, het functioneren, de overwegingen en de keuzes, met voorbeelden waarin aan de orde komt:

- beschrijving van de eigen opvattingen over de maatschappelijke ontwikkelingen van de beroepsgroep / discipline.
- evaluatie van de eigen opvattingen over de rol en professionele verantwoordelijkheden van de architect / stedenbouwkundige.
- eigen opvattingen en reflectie op de eigen productie, de eigen positionering en over de eigen rol in de beroepspraktijk.

Organiseren

Organiseert de (eigen) werk- en ontwerpprocessen, werkt daarbij effectief samen met collega's, diverse belanghebbenden en betrokken disciplines, en handelt verantwoord op basis van zijn inzichten in tactische, strategische en organisatorische aspecten van bedrijfsvoering en besluitvorming.

NIVEAU 1

Overziet de eigen werk- en ontwerpprocessen. Binnen deze context kan de student:

- met enige ondersteuning en sturing, werkzaamheden adequaat voorbereiden en gestructureerd en efficiënt uitvoeren.
- met enige ondersteuning en sturing, de voortgang en kwaliteit van de eigen werkzaamheden bewaken.
- knelpunten en onverwachte omstandigheden signaleren.
- de eigen werkzaamheden afstemmen op die van directe collega's binnen het bureau of projectteam.

NIVEAU 2

Overziet de eigen werk- en ontwerpprocessen en die van directe collega's binnen het bureau en/of het projectteam. Binnen deze context kan de student:

- vrijwel zelfstandig werkzaamheden en (eenvoudige) projecten realistisch inplannen (m.b.t. inhoud, financiën, tijd)
- de voortgang en kwaliteit van de eigen werkzaamheden zelfstandig en de werkzaamheden van anderen met enige begeleiding structureren, coördineren en controleren.
- anticiperen en adequaat reageren op knelpunten en onverwachte omstandigheden.
- in samenwerking met collega's en/of extern betrokkenen tot adequate resultaten komen.

NIVEAU 3

Neemt zelfstandig de verantwoordelijkheid voor het werkproces en de daarin te onderscheiden fasen en aspecten. De student kan daarbij:

- zelfstandig projecten realistisch inplannen m.b.t. inhoud, tijd en financiën.
- de voortgang en de kwaliteit van de werkzaamheden (zowel de eigen werkzaamheden als die van anderen) zelfstandig structureren, coördineren en controleren.
- in complexe en onvoorspelbare omstandigheden effectieve besluitvorming realiseren.
- effectief samenwerken in ontwerp -en realisatieprojecten; waarin diverse belanghebbenden en disciplines zijn betrokken, bewaakt de voortgang en stuurt bij indien nodig.

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen ten aanzien van planning en organisatie (verslagen interne/externe bijeenkomsten, plannings, personeelsinzet, financiën). Daarin expliciet aandacht voor:

- activiteiten gericht op bekend worden met bureau management en bedrijfsvoering van organisaties.
- activiteiten gericht op bekend worden met projectmanagement.
- voorbeelden van (succesvolle) samenwerking met anderen binnen het bureau of projectteam.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen ten aanzien van planning en organisatie (verslagen interne/externe bijeenkomsten, plannings, personeelsinzet, financiën). Daarin expliciet aandacht voor:

- verkenning en evaluaties van de organisatie en management van de organisatie.
- verkenning en evaluaties van projecten (planning, budgettering en bewaking).
- voorbeelden van (succesvolle) samenwerking met collega's en/ of extern betrokkenen.

NIVEAU 3

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen ten aanzien van planning en organisatie (verslagen interne/externe bijeenkomsten, plannings, personeelsinzet, financiën). Daarin expliciet aandacht voor:

- reflectie op van de organisatie en management van de organisatie.
- reflectie op de organisatie van projecten (planning, budgettering en bewaking).
- voorbeelden van (succesvolle) samenwerking met ander belanghebbenden en disciplines.

Omgevingsgerichtheid

Handelt in beroepspraktijksituaties in het besef van maatschappelijke overwegingen en verantwoordelijkheden, professionele waarden/normen en juridische kaders, en signaleert daarbij opgaven, kansen of problemen.

NIVEAU 1

Is op de hoogte van de maatschappelijke verantwoordelijkheden die verbonden zijn aan een ontwerp.

Neemt kennis van de professionele positie van de architect / stedenbouwkundige en de wijze waarop waarden en normen zich uiten in het verkeer met

Beschrijft op hoofdlijnen de juridische kaders waarbinnen een ontwerp tot stand komt, zowel in het ontwerp - als in het realisatieproces.

NIVEAU 2

Weet relevante maatschappelijke verantwoordelijkheden en ontwikkelingen te benoemen en te relateren aan het ontwerp (waar aan wordt gewerkt).

Handelt in overeenstemming met professionele waarden en normen in het verkeer met andere partijen.

Verwerkt de relevante juridische kaders in de ontwikkeling van het ontwerp en realisatieproces

NIVEAU 3

Benoemt maatschappelijke verantwoordelijkheden en ontwikkelingen in samenhang met en verweven in het ontwerp.

Gedraagt zich in alle professionele situaties in overeenstemming met de waarden en normen die behoren bij de professionele rol.

Beschrijft voor het ontwerp (waar de student aan werkt) volledig de juridische kaders, adresseert problemen en lost deze op.

NIVEAU 1

- Getuigt bij de (mondelinge en schriftelijke) toelichting op een ontwerp van een besef van de maatschappelijke verantwoordelijkheden gekoppeld aan het ontwerp.
- Getuigt in het verkeer met ander partijen en in toelichtingen op een ontwerp meestentijds van een professionele houding behorend bij de professionele rol.
- Weet op hoofdlijnen aan te geven hoe het ontwerp past in de juridische kaders.

NIVEAU 2

- Getuigt bij de (mondelinge en schriftelijke) toelichting op een ontwerp van een besef van de maatschappelijke verantwoordelijkheden gekoppeld aan het ontwerp.
- Verwerkt in de toelichting op een ontwerp in enige mate maatschappelijke verantwoordelijkheden en maatschappelijke ontwikkelingen behorend bij het ontwerp.
- Getuigt in het verkeer met anderen en in toelichtingen op een ontwerp van een professionele houding behorende bij de professionele rol.
- Beroept zich op correcte wijze op de juridische kaders die van toepassing zijn bij het ontwerp.

NIVEAU 3

- Getuigt in de toelichting op een ontwerp van de volledige integratie van maatschappelijke verantwoordelijkheden en relevante maatschappelijke ontwikkelingen.
- Gedraagt zich in alle professionele situaties professioneel en weet zijn professionele rol actief in te zetten in het verkeer met andere partijen.
- Is voor het onderhavige ontwerp ondubbelzinnig duidelijk over juridische verantwoordelijkheden van de betrokken partijen.

Communiceren

Communiqueert op overtuigende wijze (in beeld, geschrift en mondeling) aan een divers publiek over zijn beroepspositie, ontwerpbenadering, werkwijze, onderzoek- en/of ontwerpproject.

NIVEAU 1

Weet in de informatievoorziening op hoofdlijnen hoofd- en bijzaken te scheiden.
Toont basaal bewustzijn van de informatiebehoefte van verschillende doelgroepen.

Kiest bewust voor middelen en technieken.

Is in de informatieoverdracht op hoofdlijnen doelgericht en efficiënt.

Demonstreert basaal empathisch vermogen in de interactie met andere partijen.

NIVEAU 2

Demonstreert een adequate en relevante informatieselectie.
Stemt informatievoorziening af op doelgroep.
Bereidt presentaties (mede) voor.
Overlegt (mede) met diverse externe betrokken partijen.

Zet middelen en technieken adequaat in.

Is in de informatieoverdracht doelgericht en effectief.

Demonstreert empathie in de interactie met andere partijen.

NIVEAU 3

De informatieselectie is optimaal afgestemd op het doel van de presentatie.
De informatieselectie is optimaal afgestemd op de doelgroep.
Presenteert i.s.m. of zelfstandig aan diverse externe partijen.
Overlegt zelfstandig met diverse externe betrokken partijen.

Middelen en technieken worden optimaal en creatief ingezet.

Is in de informatieoverdracht doelgericht, effectief en overtuigend.

Demonstreert in de interactie met anderen empathie, geeft anderen het gevoel gehoord te worden zonder dat eigen doel uit het oog wordt verloren.

Niveau 1

Praktijkdocumenten met voorbeelden van zelf gemaakte:

- correspondentie;
- rapporten;
- visualisaties;
- schetsen en diagrammen;
- tekeningen;
- maquettes;
- schema's;
- teksten;
- (deel)presentaties (2D e/o 3D);
- toelichting en reflectie op bovenstaande onderdelen;
- toelichting en reflectie op de aard van diverse bijeenkomsten;
- toelichting en reflectie op gevoerde discussies diverse projectpresentaties.

Niveau 2

Praktijkdocumenten met voorbeelden van zelf gemaakte:

- correspondentie;
- rapporten;
- visualisaties;
- schetsen en diagrammen;
- tekeningen;
- maquettes;
- schema's;
- teksten;
- (deel)presentaties (2D e/o 3D);
- toelichting en reflectie op bovenstaande onderdelen;
- toelichting en reflectie op de aard van diverse bijeenkomsten;
- toelichting en reflectie op gevoerde discussies diverse projectpresentaties.

Niveau 3

Praktijkdocumenten met voorbeelden van zelf gemaakte:

- correspondentie;
- rapporten;
- visualisaties;
- schetsen en diagrammen;
- tekeningen;
- maquettes;
- schema's;
- teksten;
- (deel)presentaties (2D e/o 3D);
- toelichting en reflectie op bovenstaande onderdelen;
- toelichting en reflectie op de aard van diverse bijeenkomsten;
- toelichting en reflectie op gevoerde discussies diverse projectpresentaties.

Ondernemen

d.w.z. initiatief tonen en risico dragen voor de eigen beslissingen

Herkent hoe opdrachten, bepaald, gedefinieerd, geïnitieerd en/of verworven en zakelijk geregeld worden, draagt (in teamverband) bij aan het definiëren van de opgave, haalbaarheidsonderzoeken en het opstellen van projectplannen. Neemt initiatief tot het verkrijgen van (meer) verantwoordelijkheid m.b.t. de bureauorganisatie en/of projectmanagement.

NIVEAU 1

Benoemt aan de hand van de eigen (project) werkzaamheden de middelen en activiteiten die nodig zijn voor het verwerven/initiëren van opdrachten.

Onderkent en benoemt t.a.v. de (project) werkzaamheden waar de student aan werkt welke zakelijke kaders aan de orde zijn.

Inventariseert en analyseert, deels onder begeleiding, de wensen en ambities van opdrachtgever(s) en stakeholders in eenvoudige opgaven (binnen historische, sociale, maatschappelijke, culturele, ruimtelijke, ecologische, technische, esthetische, juridische en financiële context).

Toont binnen de eigen werkzaamheden ondernemend gedrag:

- signaleert kansen en neemt initiatieven.
- is innovatief en kan 'out of the box' denken.
- gaat risico's aan en toont durf.
- toont overtuigingskracht en doorzettingsvermogen.

NIVEAU 2

Benoemt de middelen en activiteiten die nodig zijn voor het verwerven/initiëren van opdrachten.

Onderkent en benoemt t.a.v. de projecten waar de student aan werkt welke zakelijke kaders aan de orde zijn.

Ontwikkelt oplossingsrichtingen - zelfstandig (voor kleine opgaven) of in samenwerking ((grotere/complexere opgaven),- op basis van inventarisaties en analyses van de wensen en ambities van opdrachtgever(s) en stakeholders ((binnen historische, sociale, maatschappelijke, culturele, ruimtelijke, ecologische, technische, esthetische, juridische en financiële context).

Toont op niveau van de projecten waar de student aan werkt en zijn werksituatie ondernemend gedrag: signaleert kansen en neemt initiatieven

- is innovatief en kan 'out of the box' denken.
- gaat risico's aan en toont durf.
- toont overtuigingskracht en doorzettingsvermogen.

NIVEAU 3

Past de middelen en activiteiten voor het verwerven/initiëren van opdrachten toe.

Weet welke zakelijke overeenkomsten relevant zijn binnen een ontwerpende praktijk en hoe deze aangegaan en vastgelegd worden.

Adviseert op basis van verrichtte haalbaarheids-onderzoeken van wensen en ambities van opdrachtgever(s) en stakeholders; oplossingsrichtingen aan (binnen historische, sociale, maatschappelijke, culturele, ruimtelijke, ecologische, technische, esthetische, juridische en financiële context).

Toont binnen het bedrijf c.q. de werksituatie ondernemend gedrag:

- signaleert kansen en neemt initiatieven.
- is innovatief en kan 'out of the box' denken.
- gaat risico's aan en toont durf.
- toont overtuigingskracht en doorzettingsvermogen.

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen rondom de diverse aspecten van het verwerven en initiëren van opdrachten en de zakelijke en ontwerp-inhoudelijke afspraken die daarop volgen. Daarbij horen producten als 'inventarisaties en analyse van ambities en wensen', 'haalbaarheidsonderzoeken', 'programma's van eisen' van (eenvoudige) opgaven waaraan - onder begeleiding en/of zelfstandig - is gewerkt.

In het portfolio is er in de vorm van (reflectie)verslagen expliciet aandacht voor:

- verkenningen van de wijze waarop binnen de werksituatie een opdracht verworven of geïnitieerd wordt.
- verkenningen en activiteiten gericht op het bekend worden met de zakelijke kant van de ontwerppraktijk.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen rondom de diverse aspecten van het verwerven en initiëren van opdrachten en de zakelijke en ontwerp-inhoudelijke afspraken die daarop volgen. Daarbij horen producten als stakeholderinventarisaties, krachtenveldanalyses, haalbaarheidsonderzoeken en programma van eisen van (deel)opgaven waaraan zelfstandig of met anderen is gewerkt.

In het portfolio is er expliciet aandacht voor:

- verkenningen en analyses, gericht op bekend worden met de strategische en communicatieve vaardigheden en middelen die nodig zijn voor het verwerven en initiëren van opdrachten.
- activiteiten en analyses gericht op bekend worden met de wijzen waarop zakelijke overeenkomsten worden aangegaan en selectie- en aanbestedingsprocedures verlopen.

NIVEAU 3

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en eigen ervaringen rondom de diverse aspecten van het verwerven en initiëren van opdrachten en de zakelijke en ontwerp-inhoudelijke afspraken die daarop volgen. Daarbij horen producten als stakeholderinventarisaties, krachtenveldanalyses, haalbaarheidsonderzoeken en programma van eisen van grotere/complexere opgaven waaraan zelfstandig of met anderen is gewerkt.

In het portfolio is er expliciet aandacht voor:

- reflectie gericht op het verwerven van kennis en vaardigheden in het zelf initiëren van opdrachten.
- evaluaties en activiteiten gericht op het verwerven van kennis en vaardigheden rondom netwerken, acquisitie, onderhandelen, offerte opstellen en contracteren.

Ontwerpen

Onderzoekt, analyseert en definieert functionele en conceptuele uitgangspunten voor het ontwerp en creëert in een structuurontwerp- of functioneel-ruimtelijk concept de basis voor een ontwerp en werkt dit uit tot een integraal definitief ontwerp en/of ruimtelijk advies.

NIVEAU 1

NIVEAU 2

NIVEAU 3

Formuleert een eenvoudige ruimtelijke probleemstelling.

Formuleert een ruimtelijke probleemstelling met gebruikmaking van relevante analyse- en/of onderzoeksresultaten.

Formuleert een heldere ruimtelijke probleemstelling op basis van doelgericht onderzoek voorafgaand en tijdens het ontwerpproces.

Vertaalt uitgangspunten en randvoorwaarden in het ruimtelijk ontwerp gerelateerd aan de desbetreffende ontwerpfase (voor architectuur: SO, VO, DO en TO).

Vertaalt de uitgangspunten en randvoorwaarden samenhangend in een ontwerp gerelateerd aan de desbetreffende ontwerpfase (voor architectuur: SO, VO, DO en TO).

Vertaalt complexe uitgangspunten en randvoorwaarden in een overtuigend ontwerp, gerelateerd aan de desbetreffende ontwerpfase (voor architectuur: SO, VO, DO en TO).

Herkent relevante ontwerpinstrumenten en relevante ontwerptechnieken behorende bij de ontwerp vraag en de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

Zet passende ontwerpinstrumenten en ontwerptechnieken in voor het vinden van een ruimtelijke oplossing gerelateerd aan de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

Zet doeltreffend ontwerpinstrumenten en ontwerptechnieken in voor de ruimtelijke oplossing gerelateerd aan de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

Brengt in enige mate samenhang aan tussen verschillende schaalniveaus en ontwerpdomeinen, rekening houdend met de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

Brengt samenhang aan tussen verschillende schaalniveaus en ontwerpdomeinen, rekening houdend met de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

Schakelt doeltreffend tussen de schaalniveaus en ontwerpdomeinen, rekening houdend met de desbetreffende ontwerpfase (zie boven).

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen, onder andere:

- ontwerpschetsen en –tekeningen uit de verschillende ontwerpfasen.
- beeldmateriaal van modellen, maquettes e.d.
- presentatiebeelden (met indicatie van verschijningsvorm, materialisering, atmosfeer e.d.).
- toelichting op de verrichte werkzaamheden.
- toelichting op de relevante en van toepassing zijnde regelgeving en vergunningen.
- toelichting op aspecten van gebruik, onderhoud, beheer, exploitatie en duurzaamheid.
- toelichting op samenwerking met experts en beroepsbeoefenaren van andere ontwerpdomeinen.
- reflectie op verrichte werkzaamheden en de genoemde handelingen van het niveau.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen, onder andere:

- ontwerpschetsen en –tekeningen uit de verschillende ontwerpfasen.
- beeldmateriaal van modellen, maquettes e.d.
- presentatiebeelden (met toelichting op en indicatie van verschijningsvorm, materialisering, atmosfeer e.d.).
- toelichting op de verrichte werkzaamheden.
- toelichting op de relevante en van toepassing zijnde regelgeving en vergunningen.
- toelichting op (beoogde) aspecten van gebruik, onderhoud, beheer, exploitatie en duurzaamheid.
- toelichting op samenwerking met experts en beroepsbeoefenaren van andere ontwerpdomeinen.
- reflectie op verrichte werkzaamheden en de genoemde handelingen van het niveau.

NIVEAU 3

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen, onder andere:

- ontwerpschetsen en –tekeningen uit de verschillende ontwerpfasen.
- beeldmateriaal van modellen, maquettes e.d.
- presentatiebeelden (met gedetailleerde informatie over verschijningsvorm, materialisering, atmosfeer e.d.).
- toelichting op de verrichte werkzaamheden.
- toelichting op de relevante en van toepassing zijnde regelgeving en vergunningen.
- toelichting op (beoogde) aspecten van gebruik, onderhoud, beheer, exploitatie en duurzaamheid.
- toelichting op samenwerking met experts en beroepsbeoefenaren van andere ontwerpdomeinen.
- reflectie op verrichte werkzaamheden en de genoemde handelingen van het niveau.

Vorbereiding realisatiefase

Overziet zowel de technische als de financiële, contractuele en juridische aspecten van het ontwerp, inclusief de gevolgen voor de realisatie voorbereidingsfase, past deze inzichten adequaat toe en kan de opdrachtgever daarover adviseren.

NIVEAU 1

Werkt onder begeleiding aan de realisatie technische uitwerking of het gespecificeerde ruimtelijke advies van (delen van) een definitief ontwerp

n.v.t.

Vindt en determineert de verschillende realisatie technische specificaties die nodig zijn tot een goede uitvoering te komen en communiceert dit intern.

Beschrijft onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.

Benoemt welke procesdocumenten en/of vergunningen voorafgaand aan de realisatie van het ontwerp nodig zijn en hoe deze opgezet, gehanteerd en/of aangevraagd moeten worden.

Beschrijft realisatiekosten en begrotingsmethodieken en doet ervaring op met de relatie tussen het budget en de globale financiële gevolgen van de ontwerpvoorstellen tijdens alle fasen.

Demonstreert kennis over de wijzen van contracteren en aanbesteden, inclusief betreffende wet- en regelgeving;

NIVEAU 2

Werkt zelfstandig aan de realisatie technische uitwerking of het gespecificeerde ruimtelijke advies van (delen van) een eenvoudig definitief ontwerp of onder begeleiding aan een meer complex definitief ontwerp.

Integreert advies deskundigen op de gebieden van fysica, installatietechniek en (brand)veiligheid.

Adviseert bij eenvoudige ontwerpen zelfstandig over de realisatie technische specificaties of onder begeleiding bij meer complexe ontwerpen.

Past globale inzichten toe bij onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.

Benoemt welke procesdocumenten en/of vergunningen voorafgaand aan de realisatie van het ontwerp nodig zijn en hoe deze opgezet, gehanteerd en/of aangevraagd moeten worden en past dit onder begeleiding toe.

Demonstreert kennis over realisatiekosten en begrotingsmethodieken en ervaring aan de hand van eigen projecten met de relatie tussen het budget en de globale financiële gevolgen van de ontwerpvoorstellen tijdens alle fasen.

Demonstreert kennis over de wijzen van contracteren en aanbesteden, inclusief betreffende wet- en regelgeving en kan hierover globaal adviseren;

NIVEAU 3

Werkt zelfstandig aan de realisatie technische uitwerking of het gespecificeerde ruimtelijke advies van het definitief ontwerp.

Integreert advies deskundigen op de gebieden van fysica, installatietechniek en (brand)veiligheid.

Adviseert zelfstandig over realisatie technische specificatie.

Integreert kennis en inzichten bij onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.

Benoemt welke procesdocumenten en/of vergunningen voorafgaand aan de realisatie van het ontwerp nodig zijn en hoe deze opgezet, gehanteerd en/of aangevraagd moeten worden en past dit zelfstandig toe;

Demonstreert ervaring met realisatiekosten en begrotingsmethodieken om de haalbaarheid van het ontwerp en/of ruimtelijk advies tijdens alle fasen te onderbouwen en adviseert de opdrachtgever hierover;

Demonstreert ervaring met de wijzen van contracteren en aanbesteden, inclusief betreffende wet- en regelgeving, en adviseert de opdrachtgever hierover.

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen met betrekking tot het vastleggen van een definitief ontwerp tot een technisch ontwerp of gespecificeerd ruimtelijk plandocument. Hierin worden de relevante realisatie technische specificaties benoemd en getoond. In de praktijkdocumenten is expliciet aandacht voor:

- het benoemen van bouwvoorbereidingstukken en/of plandocumenten (technische randvoorwaarden, detailuitwerkingen, materiaaldefinities, (prestatie) bestekken, enzovoort) als realisatie technische uitwerking van een (deel van) een definitief ontwerp.
- het benoemen van onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.
- het benoemen van procesdocumenten en/of vergunningen die benodigd zijn voorafgaand aan de realisatie van het ontwerp.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen met betrekking tot het vastleggen van een definitief ontwerp tot een technisch ontwerp of gespecificeerd ruimtelijk plandocument. Hierin worden de relevante realisatie technische specificaties benoemd en getoond. In de praktijkdocumenten is expliciet aandacht voor:

- onder begeleiding opgestelde bouwvoorbereidingstukken en/of plandocumenten (technische randvoorwaarden, detailuitwerkingen, materiaaldefinities, (prestatie)bestekken, enzovoort) als realisatie technische uitwerking van een (deel van) een definitief ontwerp.
- het toepassen van globale inzichten bij onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.
- onder begeleiding opgestelde bouwvoorbereidingstukken en/of procesdocumenten benodigd voor het aanvragen van vergunningen en/of voorafgaande aan de implementatie van een ontwerp.
- het tonen of beschrijven van voorbeelden van kostenbeheersing bij projecten waar de student aan werkt.
- beschrijvingen van wijze van contracteren en aanbesteden en tonen van voorbeelden van betrokkenheid bij adviseren.

NIVEAU 3

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en met eigen ervaringen met betrekking tot het vastleggen van een definitief ontwerp tot een technisch ontwerp of gespecificeerd ruimtelijk plandocument. Hierin worden de relevante realisatie technische specificaties benoemd en getoond. In de praktijkdocumenten is expliciet aandacht voor:

- zelfstandig opgestelde bouwvoorbereidingstukken en/of plandocumenten (technische randvoorwaarden, detailuitwerkingen, materiaaldefinities, (prestatie)bestekken, enzovoort) als realisatie technische uitwerking van een (deel van) een definitief ontwerp.
- het integreren van kennis en inzichten bij onderhouds-, beheer- en exploitatieaspecten voor de ontwikkeling en instandhouding van een duurzaam ontwerp.
- zelfstandig opgestelde bouwvoorbereidingstukken en/of procesdocumenten benodigd voor het aanvragen van vergunningen en/of voorafgaande aan de implementatie van een ontwerp.
- het tonen of beschrijven van voorbeelden van projecten waar de student aan heeft gewerkt met betrekking tot ervaring met realisatiekosten, begrotingsmethodieken en advisering daarover aan de opdrachtgever.
- beschrijvingen van ervaring met contracteren en aanbesteden en adviseren van opdrachtgevers.

Begeleiding implementatie en uitvoering

Overziet de uitvoeringsaspecten van het ontwerp, stuurt op basis daarvan de uitvoering aan en/of begeleidt deze en controleert de resultaten.

NIVEAU 1

Werkt onder begeleiding aan de uitwerking van het ontwerp en/of ruimtelijk advies met betrekking tot de voorbereiding van technische facetten, en de realisatie in relatie tot het geheel van het ontwerp.

Werkt onder begeleiding aan (onderdelen van) esthetische controle met betrekking tot de gedetailleerde uitwerking van technische facetten in relatie tot het geheel.

Benoemt op hoofdlijnen de verantwoordelijkheden en communicatieprocessen t.a.v. de directievoering.

NIVEAU 2

Werkt samen met anderen aan de uitwerking van het ontwerp en/of ruimtelijk advies met betrekking tot de voorbereiding van technische facetten, en de realisatie facetten in relatie tot het geheel van het ontwerp.

Werkt zelfstandig en/of samen met anderen aan esthetische controle met betrekking tot de gedetailleerde uitwerking van technische facetten in relatie tot het geheel.

Benoemt de verantwoordelijkheden en communicatieprocessen t.a.v. de directievoering.

NIVEAU 3

Werkt zelfstandig aan en/of begeleidt de uitwerking van het ontwerp en/of ruimtelijk advies met betrekking tot de voorbereiding van technische facetten, en de realisatie facetten in relatie tot het geheel van het ontwerp.

Verricht zelfstandig en/of begeleidt de esthetische controle t.a.v. de gedetailleerde uitwerking van technische facetten in relatie tot het geheel van het ontwerp.

Toont aan over de juiste en adequate kennis te beschikken m.b.t. de directievoering en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden.

NIVEAU 1

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en omschrijvingen van eigen ervaringen met betrekking tot het onder begeleiding voorbereiden en begeleiden van de realisatie van kleine- c.q. deelontwerpen. Voorbeelden van producten en omschrijvingen:

- onder begeleiding mede (aansturen van het) vervaardigen van uitvoeringstekeningen en/of technische plandocumenten.
- het onder begeleiding mede controleren van uitvoeringstekeningen en/of plan- en realisatiedocumenten.
- producten die de communicatie en samenwerking met bij de uitvoering of implementatie betrokken partijen tonen zoals bijvoorbeeld correspondentie, verslagen etc.
- omschrijving van betrokkenheid bij esthetische controle.
- omschrijvingen met betrekking tot verworven kennis op gebied van directievoering c.q. de implementatie van ontwerpen.

NIVEAU 2

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en omschrijvingen van eigen ervaringen met betrekking tot het zelfstandig voorbereiden en begeleiden van de realisatie van kleine- c.q. deelontwerpen of onder begeleiding voorbereiden en begeleiden van de realisatie van grotere, complexere ontwerpen. Voorbeelden van producten en omschrijvingen:

- zelfstandig of onder begeleiding leiden van projecten.
- zelfstandig of onder begeleiding (aansturen van het) vervaardigen van uitvoeringstekeningen en/of technische plandocumenten.
- zelfstandig of onder begeleiding controleren van uitvoeringstekeningen en/of plan- en realisatiedocumenten.
- producten die de communicatie en samenwerking met bij de uitvoering of implementatie betrokken partijen tonen zoals bijvoorbeeld correspondentie, verslagen etc.
- omschrijving van betrokkenheid bij esthetische controle.
- omschrijvingen met betrekking verworven kennis op gebied van directievoering c.q. de implementatie van ontwerpen.

NIVEAU 3

Praktijkdocumenten met producten van eigen hand en omschrijvingen van eigen ervaringen met betrekking tot het zelfstandig voorbereiden en begeleiden van de realisatie van ontwerpen. Voorbeelden van producten en omschrijvingen:

- zelfstandig leiden van projecten.
- zelfstandig (aansturen van het) vervaardigen van uitvoeringstekeningen en/of technische plandocumenten.
- zelfstandig controleren van uitvoeringstekeningen en/of plan- en realisatiedocumenten.
- producten die de communicatie en samenwerking met bij de uitvoering of implementatie betrokken partijen tonen zoals bijvoorbeeld correspondentie, verslagen etc.
- omschrijving van betrokkenheid bij esthetische controle.
- omschrijvingen met betrekking verworven kennis op gebied van directievoering c.q. de implementatie van ontwerpen.

